

VELDGIDS PLANTENGEMEENSCHAPPEN VAN NEDERLAND

Joop Schaminée, Karlè Sýkora, Nina Smits & Marcel Horsthuis. 2010.
Veldgids Plantengemeenschappen van Nederland. KNNV Uitgeverij,
Zeist, 439 pp.

In 2010 is de *veldgids Plantengemeenschappen van Nederland* verschenen. Volgens de auteurs bestond er behoefte aan een handzame en beknopte veldgids, gezien het feit dat er de afgelopen jaren in diverse publicaties veel kennis beschikbaar is gekomen over de vegetatie van Nederland. Het initiatief voor de veldgids werd genomen door Hogeschool Van Hall Larenstein. Zij diende een succesvolle aanvraag in bij het WURKS programma van Wageningen Universiteit, dat zich specifiek richt op de overdracht van kennis van het wetenschappelijke onderwijs naar het hoger beroepsonderwijs.

De veldgids volgt de indeling in vegetatietypen en de floristische samenstelling van *De vegetatie van Nederland*. Bij de verspreiding van de afzonderlijke plantengemeenschappen is de *Atlas van plantengemeenschappen in Nederland* als referentie gebruik.

De veldgids, die voorzien is van harde kaft, is ingedeeld in 6 hoofdstukken. In de algemene inleiding (hoofdstuk 1) worden kort een aantal termen en definities behandeld die essentieel worden geacht voor de gebruiker van de gids. In hoofdstuk 2 wordt uitgelegd hoe de veldgids is ingedeeld. Hoofdstuk 3 bevat vier hoofdsleutels, namelijk 1. open water, moerassen en natte heiden, 2. graslanden, zomen en droge heiden, 3. kust en binnenlandse pioniermilieus en 4. ruigten struwelen en bossen. Binnen elke sleutel kan op basis van een korte typering, gegevens over de groeiplaats en de samenstellende soorten de klasse worden vastgesteld. Volgens de inhoudsopgave volgt dan hoofdstuk 4 met daarin de sleutels per klasse. In mijn exemplaar van de veldgids vallen deze sleutels nog onder hoofdstuk 3. Per klasse wordt een beknopte beschrijving gegeven en daarna kan op basis van standplaats-kenmerken en soorten het verbond en associatie worden bepaald. Ook is er per klasse een lijstje met rompgemeenschappen opgenomen. In hoofdstuk 5, in mijn boek hoofdstuk 4, staan de associaties beschreven. De volgorde volgt de Vegetatie van Nederland en dus dezelfde indeling als bij de vier hoofdsleutels is gebruikt. In één, twee of drie pagina's wordt een associatie beschreven volgens een vast stramien. Als kop is de Nederlandse naam van de associatie opgenomen, met daaronder de wetenschappelijke naam en die van de klasse en het verbond waartoe deze behoort. Tevens is van elke associatie een kaart opgenomen die de verspreiding van de associatie geeft voor de periodes voor 1975 en van 1975 tot 2005. In de kop wordt ook verwezen naar de beschrijving van de desbetreffende associatie in *De vegetatie van Nederland* en de *Atlas van de Plantengemeenschappen*. In een diagram staat informatie weergegeven over voorkomen, soortenrijkdom en trend in verspreiding. De hoofdtekst omtrent de associatie is in een aantal rubrieken opgedeeld, namelijk herkenning, ecologie,

successie, verspreiding, soorten, indeling en (natuur)beheer. Niet elke rubriek komt bij alle gemeenschappen aan bod. Van alle associaties is een synoptische tabel opgenomen, waarbij van een aantal bijzondere associaties dit uitgesplitst is op subassociatieniveau. Tenslotte wordt per associatie schematisch informatie weergegeven over milieu (voedselrijkdom, vochtgehalte en zuurgraad) en levensvormen, waarbij voor deze laatste groep de indeling van Raunkiaer is gebruikt (van therofyt tot fanerofyt). Hoofdstuk 6 bevat de index van associaties, de index van soorten en de fotoverantwoording.

Het onderstaand citaat staat vermeld op de achterkant van de veldgids:
De veldgids Plantengemeenschappen bundelt de kennis en jarenlange ervaring van vier Nederlandse vegetatiekundigen. Het is de langverwachte veldgids voor de deskundige, maar door het compacte en overzichtelijke karakter ook een aanrader voor amateurs of studenten aan een groene opleiding.

Persoonlijk denk ik dat de auteurs er in geslaagd zijn een handzame veldgids te schrijven van de Nederlandse associaties. Hoewel de informatiedichtheid per associatie hoog is blijft de gids compact en overzichtelijk. Door het gebruik van Nederlandse namen is de gids leesbaar voor amateurs of studenten aan een groene opleiding en bovendien financieel aantrekkelijker dan het aanschaffen van de vijf delen van *De vegetatie van Nederland* en de vier delen van de *Atlas van plantengemeenschappen in Nederland*. Of de gids in het veld ook werkelijk tot volle tevredenheid zal kunnen worden gebruikt waag ik enigszins te betwijfelen. Als vegetatiekundige merk ik dat romp- en derivaatgemeenschappen veelvuldig voorkomen en hoewel er wel een opsomming gegeven wordt per klasse, ontbreken in dit overzicht de beschrijvingen. Bovendien blijkt in het veld de werkelijkheid vaak een stuk minder helder te zijn dan het op papier lijkt: kensoorten ontbreken of kensoorten van verschillende associaties komen samen voor. De uitgebreide beschrijvingen van de klassen, orden, verbonden, associaties en de tabellen in *De vegetatie van Nederland* kunnen dan erg helpen om het toch naar tevredenheid binnen het syntaxonomische systeem te plaatsen. Hoewel de keuze voor het gebruiken van Nederlandse namen volledig te begrijpen is, merk ik dat dit voor mij een extra drempel opwerpt; mijn kennis blijkt hier erg roestig, met name in gemeenschappen waarin mossen en kortmossen een grote rol spelen. In hoofdstuk 6 is hierop geanticipeerd door het opnemen van een index met soorten, maar desondanks voelt het wat omslachtig om via de Latijnse naam eerst naar de Nederlandse naam verwezen te worden, voordat naar de pagina's wordt verwezen.

Desalniettemin is de *Veldgids Plantengemeenschappen van Nederland* een absolute aanrader. Een vervanging voor *De vegetatie van Nederland* en de *Atlas van plantengemeenschappen in Nederland* is het echter niet.

Iris de Ronde

